

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

23 жовтня 2019 року,

протокол № 2

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний

23 жовтня 2019 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЛОГІКА»**

**для підготовки фахівців на першому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2019

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 5
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 7
4.2. Аудиторні заняття	8
4.3. Самостійна робота студентів	– 8
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 8
7. Рекомендована література	– 9
7.1. Основна література	– 9
7.2. Допоміжна література	– 9
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 9

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 29	Міжнародні відносини
2. Код і назва спеціальності	– 293	Міжнародне право
3. Назва спеціалізації	–	не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Логіка
5. Тип дисципліни	–	обов'язкова
6. Код дисципліни	–	ОДЗП 1.1.2.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	перший
10. Семестр	–	перший
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5 / 105	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 50	
% від загального обсягу	– 47,6	
лекційні заняття (годин)	– 28	
% від обсягу аудиторних годин	– 56	
семінарські заняття (годин)	– 22	
% від обсягу аудиторних годин	– 44	
самостійна робота (годин)	– 55	
% від загального обсягу тижневих годин:		
аудиторних занять	– 2,7	
самостійної роботи	– 3	
3) заочна форма навчання:		не передбачена
12. Форма семестрового контролю	–	екзамен

13. Місце дисципліни в логічній схемі:
- 1) попередні дисципліни – немає
 - 2) супутні дисципліни – ОДЗП 1.1.1 Економічна теорія; ОДПП 1.2.1 Теорія держави і права
 - 3) наступні дисципліни – ОДПП 1.1.7. Політологія; ОДПП 1.2.5 Порівняльне конституційне право
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

<p>Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p style="text-align: center;"><u>Загальні компетентності</u></p> <p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-6. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення. ЗК-8. Здатність працювати як автономно, так і у команді. ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p style="text-align: center;"><u>Спеціальні компетентності</u></p> <p>СК-4. Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем міжнародного права, визначати наукові проблеми, нерозроблені або недостатньо розроблені у відповідних науках та міждисциплінарних дослідженнях, готувати наукові тексти про проміжні та кінцеві результати досліджень, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень. СК-8. Уміння розробляти юридичну позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів; вести дискусію й дебати з міжнародно-правових і загально юридичних питань.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>ПРН-2. Здатність демонструвати знання та глибоке розуміння фактів, джерел, принципів, доктрин, теорій, механізмів, пов'язаних із явищами та процесами у міжнародному середовищі. ПРН-4. Уміння здійснювати комплексний аналіз та оцінку правових ситуацій з урахуванням юридичних, соціальних, політичних та інших факторів. ПРН-7. Здатність до самостійної та групової роботи, отримання прийняттого результату в умовах обмеженого часу. ПРН-11. Уміння вести формальну та неформальну ділову бесіду у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:

1. Знання

(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)

- 1.1) демонструвати знання теоретичних та методичних засад логіки, сутність, зміст, та її основні принципи;

1.2) визначити предмет, методологію логіки, основні її поняття та категорії, закони;
1.3) описувати особливості змісту логічних знань різних історичних епох;
1.4) визначити форму і структуру людського мислення, об'єктивні закони побудови думки, сутність теорії аргументації;
1.5) виявляти помилки в процесі власного чи чужого мислення, знаходити логічні помилки в міркуваннях опонента.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) класифікувати основні форми абстрактного мислення (поняття, судження, умовивід);
3.2) з'ясувати суть основних формально-логічних законів;
3.3) прогнозувати тенденції розвитку логічних знань;
3.4) обговорювати, тлумачити і застосовувати логічні закони в процесі набуття знань з міжнародного права.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати тенденцію розвитку логічної науки, визначення необхідних знань щодо діяльності в межах конкретної юридичної спеціальності;
4.2) демонструвати здатність розкладати отриману інформацію на складові;
4.3) знаходити помилки й огріхи в логіці міркувань опонента;
4.4) досліджувати форми і структуру мислення.
4.5) формулювати алгоритми для швидкого і правильного рішення стандартних операцій мислення.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) здатність поєднувати частини логічних знань разом з метою отримання цілого з новою системною властивістю;
5.2) поєднувати та використовувати знання з інших дисциплін при вивченні курсу «Логіка»;
5.3) розробляти тести з основних тем логіки;
5.4) пояснювати необхідність логічних знань для спеціальностей у сфері міжнародного права.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Логіка» для формування високого рівня логічної культури правника;
6.2) узагальнювати і пояснювати зміст тем з дисципліни «Логіки»;
6.3) пояснювати сутність основних категорій, законів тв. форм логічного мислення;
6.4) аргументувати відмінності між доведенням і спростуванням та теорією аргументації;

6.5)	пояснювати різницю між формальною логікою та діалектичною.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	застосовувати логічні знання в сфері міжнародного права;
7.2)	складати таблиці для порівняльного аналізу основних форм людського мислення;
7.3)	створювати тести до основних тем з курсу «Логіки»;
7.4)	пропонувати власні варіанти вирішення логічних задач.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і значення логіки

Роль мислення в процесі пізнання оточуючої дійсності. Чуттєві форми пізнання (відчуття, сприйняття і уявлення). Відображення реальності в думці, основні компоненти її змісту. Абстрактне пізнання, його особливості. Основні форми абстрактного мислення (поняття, судження і умовивід). Істинність думки і формальна правильність роздумів. Мислення як предмет вивчення науки логіки. Предмет, функції та значення логіки для пізнавальної діяльності людини та професійної діяльності у сфері міжнародного права.

Мислення і мова. Природна і наукова (штучна мова). Формалізовані мови. Юридична мова. Процес формалізації думки. Мова логіки. Знак як головний елемент мови. Імена. Семантичні категорії (пропозиції, дескриптивні і логічні терміни). Імена предметів. Денотація та смисл слова. Предикати. Функціональні знаки. Поняття кон'юнкції, диз'юнкції, заперечення, імплікації, еквіваленції, кванторів спільності та існування. Метод формалізації. Поняття про логіку висловлювань і логіку предикатів. Алфавіт логіки висловлювань.

Основні історичні етапи в процесі розвитку логіки. Традиційний та сучасний етапи розвитку логічних знань. Аристотель як засновник формальної логіки. Схоластична логіка. Вклад у розвиток логіки Ф.Бекона, Р.Декарта, Г.Ляйбніца, І.Канта, Г.Гегеля. Діалектична і формальна логіка, їх співвідношення.

Логічна культура особистості. Роль логіки у процесі підвищення культури мислення особистості. Значення вивчення логіки для професійної діяльності у сфері міжнародного права.

Тема 2. Поняття

Основні форми абстрактного мислення. Ознаки та їх види. Логічні прийоми формування понять (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення).

Зміст і обсяг поняття, їх взаємозв'язок. Закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття. Характеристика понять за обсягом (пусті та не пусті, загальні та одиничні, реєструючи та не реєструючи, збірні та не збірні) та змістом (конкретні та абстрактні, позитивні та негативні, співвідносні і безвідносні).

Логічні відношення між поняттями (порівнювані і не порівнювані). Логічні операції над поняттями (обмеження і узагальнення понять, поділ поняття, визначення поняття). Опис. Характеристика. Порівняння. Розрізнення. Остенсивне визначення. Правила явного визначення поняття. Роль понять в науці і професійній діяльності у сфері міжнародного права.

Тема 3. Судження

Загальна характеристика суджень. Логічна валентність судження. Структура судження: суб'єкт, предикат, зв'язка. Квантор загальності і існування. Види суджень. Атрибутивні судження. Просте і складне судження. Прості судження за характером ознаки, яка представлена предикатом судження (атрибутивні, судження з відношеннями (релятивні), судження існування

(екзистенційні). Види категоричних суджень за якістю (стверджувальні і заперечувальні), за кількістю (одиничні, загальні, часткові), за якістю і кількістю (загально-стверджувальні, частково-стверджувальні, загально-заперечувальні, частково-заперечувальні). Виділяючи та виключаючи судження. Розподіленість термінів у атрибутивних судженнях за обсягом. Логічні відношення між атрибутивними судженнями за значенням істини (порівнювані і не порівнювані). Порівнювані судження (сумісні і несумісні)."Логічний квадрат". Поділ суджень за модальністю. Ассерторичні судження. Судження за об'єктивною модальністю (судження можливості судження дійсності, судження необхідності) і судження за логічною модальністю (проблематичні (ймовірні) і достовірні).

Запитання і його роль в юридичній практиці. Види запитань (визначені і невизначені). Логічно коректні запитання. Правила постановки простих і складних запитань.

Складні судження та їх види. Види складних суджень за типом логічних сполучників (кон'юнктивні, диз'юнктивні, імплікативні, еквівалентні). Нестрога (слабка) і строга (сильна) диз'юнкції. Судження із запереченням.

Логічна структура суджень і тлумачення норм права.

Тема 4. Основні формально-логічні закони

Загальна характеристика законів логіки. Поняття про логічний закон. Закони логіки як тотожно істинні судження. Основні закони логіки.

Закон тотожності як логічна основа всякого твердження і висновку. Суть та зміст закону тотожності. Визначеність і однозначність. Застосування закону тотожності в юридичній практиці.

Закон суперечності, його суть і основна вимога. Поняття логічного і реального протиріччя. Недопустимість логічного протиріччя в об'єктивно-істинній думці. Види суджень, які знаходяться у відношенні суперечності. Логічні помилки, що зумовлені порушенням вимог вказаного закону. Значення знання закону для професійної діяльності у сфері міжнародного права.

Закон виключеного третього, його визначення і логічний зміст. Сфера застосування закону. Логічні помилки, що зумовлюються порушеннями закону виключеного третього. Взаємозв'язок двозначної і тризначної логіки. Роль закону виключеного третього в юридичній практиці.

Закон достатньої підстави, його зміст, визначення і логічний сенс. Поняття достатньої підстави. Співвідношення логічної основи і причинного зв'язку явищ і процесів. Логічні помилки, котрі пов'язані з порушенням вимог закону достатньої підстави. Значення знання закону достатньої підстави для професійної діяльності у сфері міжнародного права.

Тема 5. Умовивід

Загальна характеристика умовиводу. Логічна структура умовиводу (засновки, висновки та логічний зв'язок). Безпосередні умовиводи. Дедуктивні умовиводи. Силогістичні та несилогістичні умовиводи. Простий категоричний силіогізм, його структура (менший, більший засновки і середній терміни). Аксиома силіогізму. Правила термінів та засновків категоричного силіогізму. Фігури і модуси категоричного силіогізму. Особливі правила фігур. Модуси категоричного силіогізму.

Недедуктивні умовиводи та їх види (індуктивні умовиводи та умовиводи за аналогією). Індуктивний умовивід (повна і неповна індукція). Види неповної індукції (популярна індукція або індукція через простий перелік і наукова індукція). Методи встановлення причинних зв'язків між явищами, (метод єдиної подібності, метод єдиної відмінності, з'єднаний метод подібності і відмінності, метод супутних змін, метод залишків). Аналогія та її види (аналогія властивостей, аналогія відношень). Аналогія за характером вивідного знання (строга або точна аналогія, нестрога або проста аналогія, помилкова або хибна аналогія). Аналогія права і аналогія закону.

Гіпотеза як проблематичне судження про причини і властивості реальної дійсності. її логічна природа. Логічні структурні етапи гіпотези. Види гіпотез (часткова, загальна, робоча, наукова). Версії (загальні, часткові, одиничні). Побудова гіпотези (версії) та основні етапи її розвитку. Способи підтвердження гіпотез (версій). Спростування (фальсифікація) гіпотези. Значення гіпотези (версії) в практиці міжнародного права.

Значення умовиводів для професійної діяльності у сфері міжнародного права.

Тема 6. Логічні основи теорії аргументації

Поняття про аргументацію. Доведення, його структура (теза, аргументи, демонстрація) та види (пряме та непряме). Види непрямого доведення (апагогічне та розділове).

Спростування, його структура (теза, аргументи, демонстрація). Спростування тези фактами, шляхом доведення істинності нової тези, шляхом виведення з неї наслідків, що суперечать дійсності. Спростування аргументів. Спростування аргументів (встановлення їх хибності, недостатності відносно тези, виявлення сумніву в їх істинності, в надійності джерела аргументів).

Правила доведення і спростування (правила і помилки стосовно тези, правила і помилки стосовно аргументів, правила і помилки стосовно демонстрації).

Поняття про паралогізми, софізми, логічні парадокси та антиномії.

Роль доведення та спростування в професійній діяльності у сфері міжнародного права.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	у тому числі				
Лекції		Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
2	3	4	5	6	7	8
Тема 1. Предмет і значення логіки	15	4	2	–	–	9
Тема 2. Поняття	19	6	4	–	–	9
Тема 3. Судження	19	6	4	–	–	9
Тема 4. Основні формально-логічні закони	13	2	2	–	–	9
Тема 5. Умовивід	22	6	6	–	–	10
Тема 6. Логічні основи теорії аргументації	17	4	4	–	–	9
Всього годин:	105	28	22	–	–	55

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- презентація виконаних есе за завданою тематикою.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

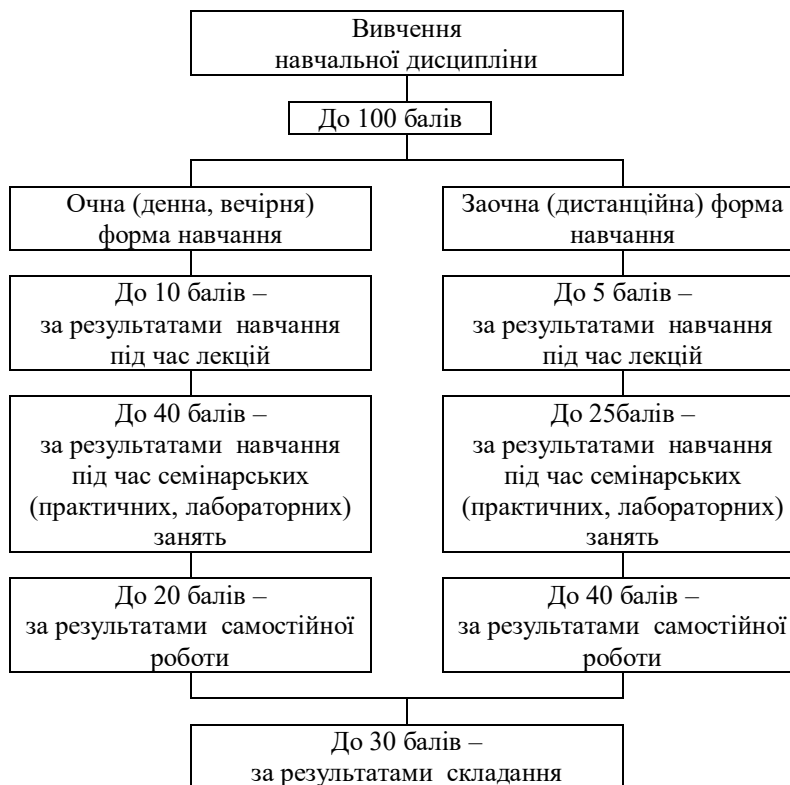
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Виговський Л.А. Логіка: Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2012. 214 с.
2. Гетманова А.Д. Логика для юристов: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности юриспруденция. 5-е изд., стер. Москва : Омега-Л, 2008. 415 с.
3. Жеребкін В.Є. Логіка: підручник. 5-те вид., стер. Київ : Знання, КОО, 2002. 255 с.
4. Конверський А.Є. Логіка: підручник для студентів юридичних факультетів. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.
5. Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник . Москва : Наука, 1975. 720 с.
6. Тофтул М.Г. Логіка: підручник, 2-ге вид., доповн. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 400 с. (Серія «Альма-матер»).
7. Хоменко І.В. Логіка. підручник . Київ : Центр учбової літератури, 2007. 335 с.
8. Хоменко І.В. Логіка в задачах: підручник. Київ : Четверта хвиля, 1998. 284 с.
9. Щербина О.Ю. Логіка для юристів: Курс лекцій. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Київ : Юридична думка, 2004. 264 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Аристотель. Метафизика. Соч.: В 4-х т. Москва : Мысль, 1978. Т. 1. Аристотель. Первая аналитика. Вторая аналитика. Соч.: В 4-х т. Москва : Мысль, 1978. Т. 2.
2. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 1992. 128 с.
3. Івін О.А. Логіка: Експериментальний навчальний посібник для факультативних курсів за вибором учнів ст. класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій. Київ : Артек, 1996. 232 с. (Трансформація гуманітарної освіти в Україні).
4. Ивлев Ю.В. Логика для юристов: учебник для вузов. 3-е изд. Москва : Дело, 2003. 264 с.
5. Логика и риторика : хрестоматия / Сост. В.Ф. Берков, Я.С. Яскувич. Минск : ТетраСистемс, 1997. 624 с.
6. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 408 с.
7. Рузавин Г.И. Логика и аргументация : учебное пособие для вузов. Москва : Культура и спорт, ЮНИТИ, 1997. 351 с.
8. Ряшко В.І. Логіка: навчальний посібник . Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
9. Свинцов В.И. Логика. Элементарный курс для гуманитарных специальностей. Москва : Скорина, Весь мир, 1998. 351 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://pidruchniki.ws>
2. <http://dozkontrol.ucoz.ua>

Розробники робочої програми :

викладач дисципліни – завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, доктор філософських наук, професор

_____ Л.А. Виговський
27 серпня 2019 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання 27 серпня 2019 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Л.А.Виговський
27 серпня 2019 року

Декан юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ С. А. Крушинський
27 серпня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 вересня 2019 року, протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун
19 вересня 2019 року

_____ Обліковий обсяг програми – 0,54 ум.др.арк.

Оновлення робочої програми:

викладач дисципліни – завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

27 серпня 2021 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання 27 серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

27 серпня 2021 року

Обліковий обсяг оновлення – 0,07 ум.др.арк.